

Tadej Stegu

Evangelizacijski pristop sv. Cirila in Metoda na Moravskem v luči sodobnega pastoralno katehetskega načrtovanja

Povzetek: V izjemnem misijonskem delu svetih bratov Cirila in Metoda na Moravskem je moč prepoznati usmeritve in oznanjevalske ter učiteljske in katehetske pristope, ki jih katoliška Cerkev na Slovenskem po mnogih stoletjih ponovno prepoznava kot vodilo v sodobnem sekulariziranem svetu in kot nujne elemente nove evangelizacije. Slovenski pastoralni načrt pred izzivi sekularizacije in stanja vernosti na Slovenskem predlaga temeljna načela pastoralnih sprememb in osredotočenost na Jezusa Kristusa v oznanjevanju. Razprava v tej luči posebej izpostavlja jezik ter slog misijonskega delovanja svetih bratov in njuno učiteljsko in pričevanjsko vlogo, največjo pozornost pa posveti antropologiji, ki je značilna za njuno misijonsko in katehetsko delovanje.

Ključne besede: Ciril in Metod, evangelizacija, oznanjevanje, misijonsko delovanje, teološka antropologija.

Summary: *St. Cyril and Methodius' evangelisation approach in Moravia in the light of contemporary pastoral catechetical planning*

After many centuries, the Catholic Church in Slovenia has recognized the didactic and catechetical approaches, adopted by saintly brothers Cyril and Methodius in their outstanding missionary work in Moravia 1150 years ago, as useful guidelines and essential elements for the new evangelization in the modern secularized world. In front of the challenges of secularisation and the state of faith in Slovenia, the pastoral plan of the Catholic Church in Slovenia proposes significant changes in pastoral work and a greater focus on Jesus Christ in evangelization. The paper deals with the language and style, adopted by the saintly brothers in their missionary work, their role as teachers and witnesses and, above all, their typical anthropology.

Key words: *Cyril and Methodius, evangelization, preaching, missionary operation, theological anthropology*

Uvod

Plenarni zbor Cerkve na Slovenskem je na področju oznanjevanja in kateheze pred izzivi napredujoče sekularizacije opozoril, da formalna pripadnost katolištvu ni dovolj, če je ne spremljajo osebna vera v troedinega Boga (PZ 38). Slovenski pastoralni načrt (krovni dokument) ugotavlja, da »smo na Slovenskem v paradoksalnem položaju, ko Cerkvi pripada več ljudi, kakor jih veruje v Boga. Izsledki raziskave *Aufbruch* (2007) kažejo, da se dobri dve tretjini Slovencev izjavlja za katoličane, le dobra polovica jih veruje v Boga (55,18 %), slabih 40 % v Jezusa Kristusa, Božjega Sina in Odrešenika, v vstajenje mrtvih pa le slaba tretjina (29,71 %)« (Slovenska škofovska konferenca 2012, 13). Osebna vera pa po drugi strani pomeni osebno srečati in v resnici spoznati Jezusa Kristusa kot živo osebo, ki v svoji življenjski resničnosti in s svojim sporočilom osvobaja in osrečuje. Osebna vera je Božji dar, ki nas spremeni od znotraj na način, da posledično spremenimo tudi odnose do bližnjih (Slovenska škofovska konferenca 2012, 20–21). Pred tako velikimi izzivi za evangelizacijsko in katehetsko ter pastoralno delovanje krovni dokument pastoralnega načrta predlaga tri temeljna načela pastoralnih sprememb: od množičnega krščanstva k občestveni in osebni veri, od delne v celovito vero in od poučevalne v dialoško in pričevalno govornico. Oznanjevanje naj se ne izgublja v vzporednih in manj pomembnih temah, temveč naj se osredotoči na neposredno oznanjevanje Jezusa Kristusa (kerigma) (Slovenska škofovska konferenca 2012, 23–29).

V luči tako opisanega verskega stanja na Slovenskem in pastoralnih usmeritev, ki jih ponuja krovni dokument slovenskega pastoralnega načrta, še jasneje zasije preroškost in aktualnost svetih bratov Cirila in Metoda, ki sta s svojo gorečnostjo in spretnostjo pri iskanju poti za oznanjevanje evangelija pred 1150 leti lahko bogat vir navdiha evangelizacijskemu in katehetskemu ter pastoralnemu prizadevanju v našem času. Ciril in Metod prideta med Slovane leta 863. Popolna novost misijonske metode Cirila in Metoda je uporaba domačega ljudskega jezika ne le pri posameznih molitvah in obrazcih, temveč v celotnem bogoslužju. Poslovenjeno bogoslužje že v 9. stoletju preroško nakazuje potrebo po liturgični prenovi, ki jo je II. vatikanski koncil omogočil za vse narode z uporabo domačega jezika pri bogoslužju (Snoj 2003, 24). Nekaj desetletij po II. vatikanskem koncilu, ko se uporaba domačega jezika

tudi v bogoslužju zdi že povsem nekaj naravnega, kljub temu moramo osvetliti pomembnost in revolucionarnost te razsežnosti v misijonskem in katehetskem ter pastoralnem delovanju Cirila in Metoda – enajst stoletij, preden je Koncil to prakso uvedel v vsej katoliški Cerkvi. Poleg vloge samega jezika se zdi pomembno osvetliti tudi slog, predvsem pa vlogo osebe učitelja in pričevalca v veri, kakršna sta bila brata. Ključ za razumevanje razgibane dejavnosti svetih bratov, posebej za razumevanje njune misijonske karizme, bomo iskali v njuni antropologiji, ki je bila globoko kristološka, v globokem skladju s tem, kar je mnogo stoletij kasneje II. vatikanski koncil zapisal v Odloku o misijonski dejavnosti.

1 Jezik in slog evangelizacije in poučevanja svetih bratov

V 9. stoletju so na krščanskem Zahodu opravljali bogoslužje le v latinškem jeziku, na Vzhodu pa so po stari tradiciji uporabljali narodne jezike. Poleg političnih razlogov je verjetno tudi to vplivalo na moravskega kneza Rastislava, da je leta 862 zaprosil pri bizantinskem cesarju Mihaelu III. »učitelja takega, ki bi nam v našem jeziku krščansko vero razložil, da bi tudi druge dežele to videle in posnemala« (Žitje Konstantina, XIV; Perko 1980, 119).

Da odločitev za ta korak še zdaleč ni bila preprosta, lahko zaznamo v Žitju Konstantina (XIV). Cesar je poklical Konstantina in mu povedal za Rastislavovo prošnjo. »Odgovoril pa je filozof: 'Dasi sem truden in telesno bolan, rad grem tja, ako imajo knjige v svojem jeziku.' Cesar pa mu je rekel: 'Moj ded in moj oče in mnogi drugi so iskali, a tega niso našli; kako torej morem jaz to iznajti?' Filozof pa mu je rekel: 'Kdo more na vodo govor napisati (tj. prazno delo storiti, op.a.) ali si ime heretika naprtiti?' Odgovoril pa mu je zopet cesar z Bardom, svojim ujemcem: 'Ako ti hočeš, more to tebi dati Bog, ki daje vsem, ki prosijo z zaupanjem, in odpira tistim, ki trkajo.' Filozof pa je po starem običaju šel molit z drugimi tovariši. Kmalu pa se mu je razodel Bog, ki poslušá molitve svojih služabnikov. In takoj je sestavil črke in začel pisati evangeljsko besedo.«

A ne le uporaba narodnega jezika: značilen je tudi slog in besednjak svetih bratov. Tedanji bizantinski slog se je oddaljeval od ljudske govornice. Bil je pretirano izumetničen, nenaraven, prisiljen in dolgovezen. Sv. Ciril si je kot profesor na carigrajskem vseučilišču zaslužil izredno časten naslov filozof – genialni učenjak. Kakor mnogi stari filozofi se je

odlikoval po književni in pesniški nadarjenosti ter visokem govornem stilu. Toda genialni, pa hkrati ponižni Ciril se je tudi v izražanju vživel v naraven in živ slovanski jezik preprostih kmetov in pastirjev ter prevzel preprosto in nazorno govorno izražanje. Bizantinski umetni govorniški slog do neke mere zasledimo le v slavnostnem govoru o prenosu relikvij sv. Klementa. Grivec (1963, 88) opozarja na obrambo krščanstva proti islamskim in judovskim napadom, ki ga omenja Žitje Konstantina in ga je Metod prevedel v slovanski jezik. Ti govori se po slogu močno razlikujejo od drugih tedanjih grških spisov proti islamu in judovstvu. Pri Konstantinu tu odkrijemo nazoren pripovedni slog v prilikah, izražanje misli v bistroumnih primerah in prisposodobah, konkretnost, jedrnatost, preprostost in poljudnost.

V omenjenem 14. poglavju Žitja Konstantina beremo, kako je moravski knez Rastislav poslal sle k cesarju Mihaelu s prošnjo za učitelja. Še bolj pomenljivo je o uporabi jezika in sloga poročilo Žitja Metodija v 5. poglavju, kjer opisuje isto prošnjo: »Po božjem usmiljenju smo zdravi. In k nam so prišli mnogi učitelji iz Italije, Grčije in Nemčije ter nas učili različno. A mi Sloveni smo preprosti ljudje in nimamo (nikogar), ki bi nas poučil v resnici in jo razumljivo razložil. Daj torej, gospodar, pošlji takega moža, ki nas bo učil vso pravičnost.« Žitje Metodija tako doda pomemben podatek, da so na Moravsko prihajali misijonarji iz Nemčije, Italije in iz bizantinske države. Posebej pomembna je v tem kontekstu pripomba, da so Sloveni *preprosti ljudje* in bi radi dobili učitelja, ki bi jim resnico *razumljivo* razložil (Grivec 1963, 50–53). Cesar je prošnji ugodil in o učinkovitosti Konstantinovega pristopa izvemo: »Ko pa je prišel v Moravo, ga je z veliko častjo sprejel Rastislav, zbral učence in mu jih izročil, da bi jih učil. V kratkem pa je vse cerkveno bogoslužje prevedel in jih naučil jutranjico, ure, večernico, povečernico in skrivnost svete maše. In odprla so se, po preroški besedi *ušesa gluhih*, da so slišali besede svetega pisma, *in jasen je bil jezik jecljavcev* (Iz 35,5; 32,4). Bog pa se je veselil tega zelo, in hudič je bil osramočen« (Žitje Konstantina, XV).

Snoj (1969, 57) sistematično povzema aktualnost pristopa Cirila in Metoda za današnji čas:

- solunska brata sta ljudski jezik uvedla v dialog med Bogom in svetom ter med človekom in Bogom (z uporabo slovanskega jezika v bogoslužju);

- svoje oznanilo Božjega kraljestva sta utemeljila na Božji besedi, ki je bila oznanjena in razložena v maternem jeziku;
- osvojila sta duhove, misli in srca – ne 'z ognjem in mečem', ne na silo in z nasiljem, temveč s prepričevanjem, razlaganjem in poučevanjem Božje besede;
- s svojo kulturo in s svojim naukom nista napadala prisotne krajevne kulture, temveč sta jo spoštovala in povzdigovala v sodobnem pluralističnem smislu;
- kakor hitro je bilo mogoče, sta uvedla avtohtono duhovščino in episkopat ter se borila proti duhovnemu kolonializmu in imperializmu nekaterih vzhodnih misijonarskih skupin;
- globoko vzhodno duhovnost sta ekumensko združevala z zahodnim rimskim pravnim redom;
- tako sta 'usidrala' sidro svetega Klementa, ki sta ga našla na Krimu, na Petrovo skalo v Rimu.

V njunem misijonskem delu tako zlahka prepoznamo tudi usmeritve, ki jih po stoletjih jasno zapiše II. vatikanski koncil v Odloku o misijonski dejavnosti, ko govori o vzgoji domačega klera. Obče zahteve glede duhovniške vzgoje »je treba po smernicah cerkvenega zbora združevati s prizadevanjem, kako bi se približali posebnemu načinu mišljenja in delovanja lastnega naroda. Duha gojencev je torej treba odpreti in izostriti, da kulturo svojega naroda dobro spoznajo in da so jo sposobni pravilno presojati. Pri filozofskih in teoloških panogah naj odkrivajo odnose, ki obstajajo med izročili in religijo njihove domovine ter krščansko religijo. Prav tako naj duhovniška vzgoja upošteva pastoralne potrebe pokrajine. Gojenci naj spoznajo zgodovino, cilj in metodo misijonske dejavnosti Cerkve, pa tudi posebne socialne, gospodarske in kulturne razmere lastnega naroda. Vzgajajo naj se v duhu ekumenizma in se ustrezno pripravljajo na bratski pogovor z nekristjani« (M 16).

Snojeva sistemizacija aktualnosti pristopa svetih bratov za današnji čas iz leta 1969 najde nedvoumno potrditev v besedilu Plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem leta 2002 (349), ko zarisuje nove poudarke za katehezo v Cerkvi na Slovenskem. Ti med drugim predvidevajo prehajanje od kateheze, ki predpostavlja večinsko krščansko prakso, h katehezi, ki upošteva nekrščansko okolje, ne predpostavlja, da je bila prva evangelizacija že opravljena in postavlja tudi antropološke temelje verovanja.

Odlok II. vatikanskega koncila o misijonski dejavnosti (17) govori tudi o vzgoji katehistov – učiteljev v veri. Tudi v tem je pomenljiv lik učitelja v veri, kakršnega odkrijemo v svetih bratih in njihovih učencih.

2 Lik in oseba učitelja v veri

Uporaba naslova *učitelj* v žitjih Konstantina in Metodija nakazuje, da je ta naslov pomenil posebno cerkveno službo ali opravilo, združljivo z diakonsko, duhovniško ali škofovsko službo. O pomenu učiteljske službe v poslanstvu sv. Cirila in Metoda Grivec (1944) obširno razpravlja v spisu *O idejah in izrazih žitij Konstantina in Metodija*. Opozarja, da učitelji (*διδάσκαλος*) v cerkveni službi niso bili šolski učitelji ali profesorji v današnjem pomenu, ampak v prvi vrsti pridigarji in kateheti, ki so poučevali ljudstvo. Poučevati so morali predvsem na temelju Svetega pisma in razlagati Sveto pismo. Posebej pomembno in spoštovano je bilo učiteljstvo v misijonskih deželah, kjer se je šele začela širiti krščanska vera in izobrazba. Žitje Klimenta Bolgarskega na podlagi nepretrgane tradicije Cirilovih in Metodovih učencev posebej jasno in opredeljeno predstavlja učiteljsko službo na Moravskem in v Makedoniji (Bolgariji). Posebej poudarja, da so le odličnejši Metodovi učenci imeli učiteljsko službo (službo in stopnjo učiteljev), namreč Gorazd, Kliment, Lavrentij, Naum in Angelarij. V tej luči vzhodnih izročil o cerkvenem učiteljstvu je mogoče presojati položaj in službo Sv. Cirila in Metoda, še preden sta v Rimu dosegla definitivno ureditev cerkvene uprave v Panoniji in na Moravskem. Tako lahko razumemo, kako sta mogla načrtovati in začeti tako velikansko delo kot učitelja, ko Metod pred posvečenjem v Rimu ni bil niti duhovnik. Učiteljstvo je bilo najtrdnjša podlaga in najboljša pot za izvršitev njunega cerkvenega in kulturnega poslanstva. Zdi se, da se je tega jasno zavedal tudi knez Rastislav, ko carigrajskega cesarja ni prosil le za škofa, ampak predvsem za učitelja (Grivec 1944, 3–10).

Podobno kot sodobna sekularizirana Evropa je tudi 9. stoletje potrebovalo krščanske poglobitve in notranje obnove posameznika in družbe. Potrebovalo je oznanjevalcev, ki bi oznanjali, učili in živeli Kristusov nauk. In taka apostola verske obnove sta bila sv. Ciril in Metod. Samostojno sta se poglobila v Kristusov nauk, brez ozira na predsodke in forme svojega časa. V samoti in askezi sta najprej sebe prenovila v Kristusu (Grivec 1927). Na več mestih lahko zaznamo Cirilovo nagnjenje in željo

po samostanskem življenju. Biti le s Kristusom je bila njegova goreča želja, toda hvaležen za vse, kar je prejel v Carigradu, je vendar služil državi, kadar ga je potrebovala. Njegov odnos do materialnih stvari zanimivo opiše pripoved v staroslovenskem življenjepisu: »Po vrnitvi iz Bagdada se je umaknil v samotni kraj. S seboj je še imel služabnika, sicer pa se je vsemu odpovedal, premoženje razdal siromakom in Bogu prepustil skrb za jutrišnji dan. Neki praznični dan mu je rekel služabnik: 'Ničesar nimamo za tak praznik.' Ta pa mu je odgovoril: 'Bog, ki je nekdaj hranil Izraelce v puščavi, bo tudi nam dal jedi. Pojdi, pokliči pet siromakov in čakaj Božje pomoči.' Ko je bil čas obeda, je neki mož prinesel raznih jedi in deset zlatnikov. In Ciril je Hvalil Boga za vse to. Potem je odšel na Olimp k svojemu bratu Metodu« (Grivec 1927, 25–26). Brata sta se namreč ločila v zgodnji mladosti. Ponovno sta se našla kot odrasla v samostanski samoti in od tedaj ostala neločljiva tovariša v gorečnosti za lastno spreobrnjenje in za apostolsko in misijonsko delo. V tem obdobju sta verjetno prebivala v enem mnogih večjih samostanov in se občasno umaknila v samoto na pobočju Olimpa. Tako sta v samoti ostala približno do leta 860, ko sta bila poslana k Hazarom (Grivec 1927, 30).

Samostansko in puščavniško življenje svetih bratov in njuna želja po samoti s Kristusom, predvsem pa trdna odločitev, da Božji načrt postavljata nad svojo voljo, je primerljiva s klicem slovenskega pastoralnega načrta k osebni veri kristjana: »Osebna vera pomeni osebno srečati in v resnici spoznati Jezusa Kristusa kot živo osebo, ki v svoji življenjski resničnosti in s svojim sporočilom osvobaja in osrečuje. Papež Benedikt XVI. je zapisal: 'Krščanska vera zato ni samo vera v resnice, ampak predvsem osebni odnos z Jezusom Kristusom, je srečanje z Božjim Sinom, ki celotnemu bivanju daje novo dinamiko.'« (Slovenska škofovska konferenca 2012, 20)

Osebna vera in svetost je bratoma omogočala vzorno opravljanje vloge učitelja – kateheta, kakor jo opiše veljavni Splošni pravilnik za katehezo: »Karizma, ki mu je dana po Duhu, solidna duhovnost, prozorno jasno življenjsko pričevanje sestavljajo dušo vsake metode in samo resnične človeške in krščanske kakovosti zagotavljajo dobro uporabo besedil in drugih sredstev za delo. Katehet je v bistvu posrednik, ki omogoča komunikacijo med ljudmi in Božjo skrivnostjo, med posameznimi subjekti in skupnostjo. Zato si mora prizadevati, da njegovo gledanje na kulturo, njegov socialni položaj in življenjski slog ne bodo ovira na poti vere,

temveč ustvarjajo najustreznejše možnosti za iskanje, sprejemanje in poglobitev krščanskega sporočila. Ne pozablja, da je človekov pristanek na vero sad milosti in svobode; ravna torej tako, da njegovo dejavnost vedno podpira vera v Svetega Duha in molitev« (Kongregacija za duhovščino 1998, 116–117). Vsi viri izpričujejo, da sta bila pred stoletji prav takšna kateheta, kakršne predvideva pravilnik pred izzivi sodobnega časa.

3 Antropologija svetih bratov

Ključ za celovito razumevanje tako razgibane dejavnosti svetih bratov, posebej za razumevanje njune misijonarske karizme, pa velja iskati v njuni temeljni ideji oz. njuni antropologiji. Iskanje *pradednih časti*, prizadevanje za pradedne časti, nudi ključ tako za razumevanje Cirilove svetosti kot njegove filozofije. Pojem pradednih časti se v Cirilovem življenjepisu trikrat ponavlja. Posredno je izražen tudi v drugih staroslovenskih virih (zlasti v spisih Klimenta Ohridskega), nekoliko pa celo v drugem Brižinskem spomeniku.

Ta osnovna Cirilova misel je v zvezi z njegovim pojmovanjem filozofije in znanosti najprej izražena v Cirilovi odklonitvi bogate neveste – časti in bogastva: nad vse ponujene darove in časti mu je učenje in znanost, s katero hoče »iskati pradedne časti in bogastva«. Staroslovanski glagol *iskati* pomeni *hrepneti, prizadevati si*. Isto misel je še nazorneje pojasnil, ko so ga na hazarskem dvoru vprašali, kakšno je njegovo dostojanstvo in kaj pomeni njegov filozofski naslov. Tam se je predstavil kot vnuk svojega pradedna – Adama, ki je po svoji krivdi zapravil svojo prvotno čast ter obubožal in bil izgnan. Zdaj pa Ciril išče prejšnjo pradedovo čast, prvotno stanje Božjega sinovstva in čiste bogopodobnosti. Hazarom je dokazoval, da je krščanska vera prav zato boljša kot vse druge, še zlasti boljša od islama, ker Adamove vnuke pravilno uči, kako naj iščejo prvotne Adamove (pradedne) časti.

Cirilova vodilna misel pradednih časti je nadaljevanje njegove ljubezni do Božje Modrosti (1 Kor 1,24.30). Vzhodni kristjani so kot Božjo Modrost častili neomadeževano človeško naravo v učlovečenem Božjem Sinu. Takšna je bila Adamova neomadeževana človeška narava pred izvornim grehom. Prvotna čast pradedna Adama, ožarjena z nadnaravnimi odlikami – to so pradedne časti. Kristus je po odrešenju pradedne časti

obnovil, a je še ostalo slabo nagnjenje; zato si je potrebno prizadevati, da se pradedna čast ne omadežuje in ne zapravi. To pomeni iskanje pradednih časti (Grivec 1963, 22–23).

Različni avtorji se strinjajo z Grivcem, da je Cirilov temeljni motiv v *pradednih časteh* – iskati slavo in bogastvo, s katerima je bil obdarjen človek pred padcem. To spoznanje jasneje osvetljuje njuno dejavnost, ki je globoko prežeta z evangeljsko antropologijo (Snoj 1969, 42–43). V Cirilovih pradednih časteh odkrijemo izvirni opis iskanja tiste *prapodobe, izvirnega dostojanstva* in neslutene *sorodnosti z Bogom*, ki je vse od stvarjenja človeka »po Božji podobi in podobnosti« zapisana v človekovo notranjost.

Hkrati je v Cirilovem nauku o *pradednih časteh* pomembno sporočilo za današnji čas in neobhodno izhodišče za teološko antropologijo, ki predstavlja prvovrsten prispevek in izziv zahodni kulturi in predvsem teologiji. Sorč (2013) v tej smeri predstavi pradedne časti znotraj Cirilove teologije. Za Cirila je človek bitje, ki je obdarjeno z velikim dostojanstvom. To dostojanstvo mu je podarjeno že od vsega začetka s stvarjenjem, saj ga je Bog ustvaril po svoji podobi in sličnosti. Ta bogopodobnost dela človeka vzvišenega nad vse drugo stvarstvo in ga tako približa Bogu, da vzhodni cerkveni očetje radi skupaj s Pavlom poudarjajo, da smo božjega rodu. Naše dostojanstvo in čast sta torej nekaj izvirnega, česar ne more preseči nobeno plemstvo ali bogastvo. Zato je zvestoba temu »božjemu plemstvu« najvišja vrednota. Cirilu je bila Božja beseda vir vsega spoznanja in oznanilo človekovega odrešenja in neizmerne časti. Zato je jasno, da je to besedo tudi prevedel v jezik ljudstva, h kateremu je prišel kot misijonar. V uvodu k štirim evangelijem je vzneseno zapisal: »Poslušajte, vsa slovanska ljudstva, poslušajte besedo, ki prihaja od Boga, besedo, ki hrani človeška duše, besedo, ki vodi k spoznanju Boga.« Z liturgijo človek vstopa v božje območje in v obhajanju liturgije je po gledanju Vzhoda človek največji. Cirilova želja in prizadevanje, da bi mogla vsa ljudstva slaviti Boga v svojem jeziku, je spodbujena od prepričanja, da ni bolj ali manj primernih jezikov, ampak so vsi božji dar, s katerim naj človek slavi svojega Stvarnika (Sorč 2013, 26).

Nekaj posebnega in občudovanja vrednega je, kako sta ta dva apostola Slovanov pri delu v vsekakor zapletenih okoliščinah razumela in upoštevala bistvo oznanjevanja evangelija novim narodom. Tem nista vsilila superiornosti grškega jezika in bizantinske kulture, ne navad in običajev

bolj napredne družbe, v kateri sta bila vzgojena. Zavest temeljne enakosti in vesoljne poklicanosti vseh v Božje kraljestvo je Cirilu omogočila napraviti tiste korake, ki so bili v njegovem času nekaj izrednega. Izhajata iz dejstva, da Kristus daje novo plemenitost vsakemu narodu; vsak jezik je enako poklican, da slavi Kristusa in se s tem udeležuje verskega poslanstva, ki mu odvzema pečat barbarstva in ga dviga na višino skupne omike (Sorč 2013, 27).

Sklep: Aktualnost pristopa svetih bratov za naš čas

Preučevanje evangelizacijskega in katehetskega ter pastoralnega pristopa svetih bratov na Moravskem v luči današnjega pastoralnega načrtovanja nas tako pripelje do srčike njunega oznanila in njune misijske in pastoralne gorečnosti. Zavedanje dostojanstva vsakega človeka, ker je prišel iz Božjih rok in je, četudi grešnik, poklican k odrešenju v Kristusu, ju je gnala v prizadevanju za pravico do svobode in dostojanstva za vsakogar. Njuna antropologija je bila globoko kristološka, v zavedanju tega, kar je 2. vatikanski koncil povedal z besedami: »Misijska dejavnost je tesno povezana tudi s samo človeško naravo in njenimi težnjami. Ko namreč Cerkev ljudem razkriva Kristusa, jim že s tem samim razodeva zares pristno resnico o njihovem stanju in o njihovi celotni poklicanosti. Saj je Kristus počelo in vzor tistega prenovljenega človeštva, prežetega z bratsko ljubeznijo, iskrenostjo in miroljubnostjo, po kakršnem vsi hrepenijo. Kristus in Cerkev, ki pričuje zanj z oznanjevanjem evangelija, presegata sleherno posebnost rodu ali naroda...« (Ad Gentes, 8).

Krščanska antropologija, ki jo pri Cirilu in Metodu razodevajo *pradedne časti*, je tudi pot k uresničitvi temeljnih načel pastoralnih sprememb, ki jih predlaga krovni dokument slovenskega pastoralnega načrta, predvsem kerigmatičnosti in neposrednega oznanjevanja Jezusa Kristusa: »Oznanjevanje naj se ne izgublja v vzporednih in manj pomembnih temah, temveč naj se osredotoči na neposredno oznanjevanje Jezusa Kristusa (kerigma)« (Slovenska škofovska konferenca 2012, 23–29).

Reference

- Dolinar, France.** 1985. *Sveta brata Ciril in Metod v zgodovinskih virih: ob 1100 letnici Metodove smrti.* Ljubljana: Teološka fakulteta.
- Grivec, Franc.** 1927. *Slovanska apostola sv. Ciril in Metod.* Ljubljana: Apostolstvo sv. Cirila in Metoda.
- — —. 1944. *O idejah in izrazih Žitij Konstantina in Metodija.* Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti.
- — —. 1963. *Slovanska blagovestnika sv. Ciril in Metod.* Celje: Mohorjeva družba.
- Kongregacija za duhovščino.** 1998. *Splošni pravilnik za katehezo.* Ljubljana: Družina.
- Perko, France.** 1980. Priznanje delu sv. Cirila in Metoda. *V edinosti: ekumenski zbornik.* Ljubljana – Maribor: Bratovščina sv. Cirila in Metoda.
- Slovenska škofovska konferenca.** 2012. *Pridite in pogledjte. Slovenski pastoralni načrt. Krovni dokument.* Ljubljana: Celjska Mohorjeva družba – Društvo Mohorjeva družba.
- Snoj, Alojzij.** 2003. *Katebetika: didaktična izhodišča religijskega, verskega in katehetskega pouka.* Ljubljana: Salve.
- — —. 1969. *Il metodo missionario dei santi Cirillo e Metodio: esercitazione per la licenza.* Torino: Pontificio Ateneo Salesiano – Facoltà di Teologia – Sezione di Torino.
- Sorč, Ciril.** 2013. »Pradedne časti« - Cirilova teološka antropologija kot misijonsko načelo in prispevek k oblikovanju nove Evrope. *Simpozij v čast 1150. obletnice slovanske pismenosti in priboda sv. Cirila in Metoda na Moravsko.* Ljubljana: Univerza v Ljubljani – Filozofska fakulteta.
- Tajništvo Plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem.** 2002. *Izberi življenje. Sklepni dokument Plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem.* Ljubljana: Družina.
- 2. vatikanski vesoljni cerkveni zbor.** 1980. *Koncilski odloki.* Ljubljana: Nadškofijski ordinariat.

